

Skt. Markus Sogns Menighedsråd, Skt. Markus Kirkeplads 1, 8000 Aarhus C

18. august 2022

Kirkeministeriet
att. kontaktperson Jacob Øllgaard-Nicolajsen
km@km.dk

Høringssvar vedr. forslag til

Lov om ændring af lov om menighedsråd, lov om folkekirken økonomi og lov om forsøg i folkekirken

(Udvidelse og forenkling af samarbejdsmuligheder og øget transparens og fleksibilitet i den lokale økonomistyring mv. samt ophævelse af lov om forsøg i folkekirken)

Kirkeministeriet har den 7. juli 2022 udsendt høringsbrev og diverse bilag vedr. ovenævnte lovforslag med svarfrist den 18. august 2022. Pga. ferie afholdes der ikke menighedsrådsmøder hen over sommeren, og menighedsrådsmedlemmerne har derfor ikke haft mulighed for at udøve deres demokratiske ret til i fællesskab at drøfte lovforslaget og formulere et rettidigt høringssvar.

Under hensyn hertil har jeg som formand med henvisning til lov om menighedsråd § 31, stk. 2 udformet nedenstående høringssvar på menighedsrådets vegne. Høringssvaret tager udgangspunkt i høringsbrevets systematik med henvisning til almindelige bemærkninger og konkrete paragraffer i lovforslaget.

Tema 1: Udvidelse og forenkling af muligheden for at samarbejde på tværs af niveau og geografi

1.1. Ophævelse af krav om dispensation fra Kirkeministeriet ved delegering af opgaver/kompetencer fra menighedsråd til provstiudvalg

Med de foreslåede nye bestemmelser i lov om menighedsråd § 42 b vil der uden dispensation kunne indgås aftale om samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg om løsning af opgaver inden for menighedsrådenes kerneområder så som personregistrering/regnskabsopgaver, personaleadministration, bygningsadministration mv., hvortil kommer skole-kirke-samarbejde og kommunikation. Samarbejdet organiseres ved en bestyrelse med repræsentanter fra både menighedsråd og provstiudvalg. I de tilhørende vedtægter vil der som hidtil for aftaler efter § 43 b kunne ske overdragelse af kompetence, opgaver og finansiering til provstiudvalget.

Med de foreslåede nye bestemmelser i menighedsloven § 42 c vil der uden dispensation direkte og uden en bestyrelses mellemkomst kunne indgås aftale mellem menighedsråd og provstiudvalg om at delegerer kompetence, opgaver og finansiering til provstiudvalget inden for de ovenfor under §

42 b nævnte områder bortset fra personregistrering og regnskabsopgaver mv. (En sætternisse har vist været på spil i udkast til lovforslaget og byttet om på "Fælles administration, herunder personregistrering og regnskabsopgaver m.v." og "Fælles personaleadministration, rekrutteringstiltag og HT-rådgivning m.m." m.v.)

Når henses til, at provstiudvalget ifølge den grundlæggende folkekirkelige ordning i al væsentlighed er en tilsynsmyndighed og som sådan uden nogen som helst selvstændig materiel kompetence inden for menighedsrådenes administrative kerneområder og i øvrigt ikke i forhold til menighedsråd repræsenterer særlig viden herom, må lovforslagets insisteren på overdragelse af opgaver/kompetence og finansiering fra menighedsråd til provstiudvalg vække undren.

I almindelige bemærkninger understreges med henvisning til arbejdsgruppens afsluttende rapport, at det ikke er tanken at ændre på den eksisterende sognestruktur, at forankringen af det lokale kirkelige liv i menighedsrådene bør fastholdes, at langt de fleste beslutninger i folkekirken stadig vil skulle træffes i menighedsrådene. Endvidere påpeges det, at der med de to nye ordninger i henhold is § 42 b og § 42 c lægges op til, at alle samarbejder foregår på frivilligt grundlag , og at udenforstående menighedsråd ikke kan tvinges ind i et samarbejde.

Hertil skal bemærkes, at et netværk af samarbejder på kryds og tværs mellem menighedsråd og provstiudvalg næppe kan undgå at udviske sognegrænser, ligesom direkte eller indirekte delegation af kompetence, opgaver og finansiering til provstiudvalget uundgåeligt vil medføre svækkelse i forankringen af det lokale kirkelige liv i menighedsrådene. Med lovforslagets åbenlyse opfordring til deltagelse i samarbejder, hvor der direkte eller indirekte overdrages opgaver/kompetencer/ finansiering til provstiudvalget kan det på længere sigt være svært at fastholde forestillingen om selvbestemmelse i menighedsrådene. Den i almindelige bemærkninger gentagne gange fremhævede frivillighed er i alle tilfælde problematisk, og hvis den ikke garanteres af fritagelse for deltagelse i finansiering, slet og ret illusorisk.

1.2 Mulighed for at nedsætte en fællesbestyrelse for alle/flere samarbejder i provstiet/ ligningsområdet i stedet for at hvert samarbejde har sin egen bestyrelse, jf. foreslåede nye bestemmelser herom i lov om menighedsråd § 44 a – d

Efter disse nye bestemmelser behøver menighedsråd og provstiudvalg ikke længere bekymre sig om at skulle stille medlemmer til bestyrelser for de samarbejder, de måtte deltage i, idet det vil kunne besluttes at nedsætte en fællesbestyrelse, som de enkelte samarbejder kan tilslutte sig. Medlemmer til fællesbestyrelser vælges af de fremmødte på budgetsamråd/budgetudvalgsmøde blandt de på mødet opstillede kandidater, der ikke behøver at være medlem af menighedsråd i provstiet/ligningsområdet, idet de blot skal være valgbare hertil. En sådan fjern bestyrelse stemmer ikke ganske med Kirkeministeriets betragtninger om, at et krav om bestyrelser skal fastholde de samarbejdende parters rolle og engagement (almindelige bemærkninger side 18,

tredjesidste afsnit). Begrundelserne for fællesbestyrelser skulle angiveligt være, at menighedsrådsmedlemmer og provstimedlemmer er travle folk, og det derfor kan være vanskeligt at skaffe medlemmer til alle enkelte bestyrelser, samt at der i fællesbestyrelserne vil kunne opbygges særlige kompetencer til gavn for fællesskabet. Sidstnævnte er næppe troligt, da fællesbestyrelser skal dække mange forskelligartede samarbejder, og medlemmerne er på valg hvert andet år.

1.3 Udvidelse af muligheden for at ansætte specialiserede kompetencer på provstiniveau, når et samarbejde indebærer kompetence- eller opgavedelegering til provstiudvalget

Menighedsrådet finder det betænkeligt at ophæve krav om dispensation fra Kirkeministeriet ved ansættelse af specialiserede kompetencer på provstiniveau. Ansættelse af specialkompetencer indgår i f.eks. samarbejdsaftaler vedr. personaleadministration og byggeteknisk rådgivning. Ansættelse af en HR-konsulent vil som oftest være ganske overflødig, da menighedsrådene kan få god og gratis hjælp vedr. ansættelsesforhold på stiftet og i menighedsrådsforeningen. Ligeledes med byggeteknisk rådgivning, som menighedsrådene kan få hos deres byggesagkyndige og hos stiftets bygningskonsulenter og evt. som konsulentbistand hos arkitekt/ingeniør. Ansættelse af en konsulent på provstiniveau vil således som oftest medføre en helt unødvendig udgift for de samarbejdende menighedsråd og for provstiet som helhed. Der bør derfor snarere indføres skærpede krav for dispensation, der kun bør gives, når der dokumenteres særlige forhold.

1.4 Mulighed for at større samarbejder kan oprettes som selvstændige juridiske enheder

Menighedsrådet finder den foreslåede konstruktion af samarbejder, der organiseres som en selvstændig juridisk enhed for problematisk. I stedet for "bevillingsmodellen" (hvor samarbejdet modtager sin finansiering via de deltagende menighedsråd), som i evalueringen af forsøgsordningerne har fået positive tilbagemeldinger som administrativt tilgængelig, og som fastholder kontrollen med midlerne i menighedsrådet, har man på trods af begrænset datagrundlag fra forsøgsordningen valgt "budgetsamrådsmodellen" (hvor samarbejdet modtager ligningsbeløb direkte fra provstiudvalget på lige fod med menighedsråd som led i den ordinære budgetproces), hvor de deltagende menighedsråd er frataget kontrol med midlerne. Da provstiudvalget således herigennem får udstrakt kompetence til at bevilge øremærkede driftsmidler, sker der en kraftig forrykning af kompetenceforholdet mellem menighedsråd og provstiudvalg.

1.5 Indførelse af mulighed for, at stiftsråd med dispensation fra Kirkeministeriet kan indgå i samarbejder med andre kirkelige myndigheder

Stiftsøvrigheder er allerede at finde på listen i menighedsrådsloven § 43 b over de folkekirkelige myndigheder, der efter dispensation fra Kirkeministeriet kan indgå samarbejdsaftaler med

hinanden på kryds og tværs, og der ses således ikke at være saglig begrundelse for at tilføje listen endnu en stiftsmyndighed i form af stiftsråd og dermed gøre samarbejdsmulighederne endnu mere uoverskuelige.

1.6 Forhøjelse af det maksimale stiftsbidrag fra 1 % til 2 %

Menighedsrådet finder ingen som helst saglig begrundelse for overførsel af yderligere ligningsmidler til stiftet til brug for bl.a. afholdelse af udgifter til stiftsrådsmedlemmers mødedeltagelse i form af diæter og befordringsgodtgørelse. *Derimod finder menighedsrådet det på sin plads at foreslå, at det gives mulighed for at yde menighedsrådsmedlemmer diæter for deltagelse i ordinære menighedsrådsmøder som en beskedent anerkendelse af den megen tid og de mange kræfter, de lægger i menighedsrådene, der danner grundlaget for folkekirkens virke.*

1.7 Indførelse af mulighed for standardmodeller for samarbejdskonstruktioner, som involverer flere provstiudvalg, stiftsråd, og/eller stiftsøvrigheder, eller som involverer flere menighedsråd og/eller stiftsråd, eller som involverer et eller flere menighedsråd samt stiftsråd og/eller stiftsøvrigheder

Menighedsrådet har sympati for, at der udvikles gennemskuelige standardmodeller inden for afgrænsede kategorier af samarbejde mellem niveauer og mellem niveauer på kryds og tværs, men finder ikke, at anvendelse heraf bør medføre bortfald af krav om dispensation.

Tema 11: Øget transparens og fleksibilitet i den lokale økonomistyring

2.1 Indførelse af krav om, at provstiudvalg og menighedsråd skal formulere målsætninger i budgettet

Menighedsrådet har ikke indvendinger mod krav om udarbejdelse af målsætninger i budgettet som led i den almindelige budgetproces. Derimod finder menighedsrådet det på ingen måde ønskværdigt, at provstiudvalgene ud fra disse målsætninger i løbet af året skulle kunne uddele tillægsbevillinger til dækning af andre udgifter end uforudsete og uopsættelige udgifter.

2.2 Mulighed for at etablere en reserve i provstiudvalgskassen til brug for tillægsbevillinger i løbet af regnskabsåret

Menighedsrådet må på det mest indstændige afvise mulighed for etablering af en reservepulje i provstiudvalgskassen, hvis størrelse besluttet af provstiudvalget, og hvoraf der efter provstiudvalgets frie skøn i løbet af regnskabsåret kan uddeles øremærkede bevillinger til formål, der falder uden for uforudsete og uopsættelige udgifter. Ordningen forrykker kompetence-

forholdet mellem provstiudvalg og menighedsråd, idet den vil betyde en alvorlig svækkelse af i menighedsrådenes ret til selvstændigt at prioritere blandt driftsformål.

Menighedsrådet skal anbefale, at de eksisterende 5 % ordning bibeholdes.

2.3 Indførelse af mulighed for at udmelde projektbevillinger til menighedsråd og provstiudvalg

Med indførelse af projektbevillinger får provstiudvalget kompetence til at udmelde bevillinger til øremærkede driftsformål. Projektbevillingerne foreslås administreret efter samme regler som anlægsmidler. Ordningen skulle ikke medføre, at flere af menighedsrådenes midler fastlåses af provstiudvalget, idet den blot legaliserer en hidtil anvendt ulovlig praksis i form af "lokale regler" og maskering af driftsbevillinger som anlægsbevillinger.

Den foreslåede ordning må på det mest indstændige afvises, da den repræsenterer et indgribende indhug i menighedsrådenes grundlæggende ret til selvbestemmelse med hensyn til prioritering mellem driftsformål, hvorved den i betydelig grad ændrer på kompetenceforholdet mellem menighedsråd og provstiudvalg.

Det anbefales, at eksisterende ordning om udmelding af midlertidig driftsramme som beskrevet i Vejledning nr. 10205 af 30. november 2016 punkt 4.2.2 næstsidste afsnit bibeholdes.

2.4 Mulighed for, at provstiudvalget kan tilbageføre ubrugte anlægs – og projektbevillinger fra menighedsrådene til provstiets reservemidler

Menighedsrådet finder ikke saglig begrundelse for at oprette en reservepulje jf. ovenfor under punkt 2.2. og skal anbefale, at ordningen som beskrevet i retningslinjer cirkulære nr. 10204 af 30. november 2026 bibeholdes (almindelige bemærkninger side 44 sidste afsnit).

2.5 Mulighed for at foretage central opsparring af anlægsmidler i provstiudvalgskassen

Menighedsrådet har ikke principielle indvendinger mod, at der kan ske opsparring af anlægsmidler i provstiudvalgskassen, men skal foreslå, at ordningen gøres frivillig. Hvis der ikke sker egentlig opsparring til et anlæg gennem flere år, men bevillingen gives ad én gang i anlægsåret evt. året forinden, går menighedsrådet ud fra, at bevillingen udbetales månedsvis i løbet af bevillingsåret som hidtil.

2.6 Mulighed for at vedtage lokale tilpasninger til den centralt fastsatte budgetproces

Menighedsrådet finder, at en centralt fastsat budgetproces bør fastholdes, da den giver størst sikkerhed for forudsigelighed og gennemskuelighed. Alternativt kunne det lægges ud til

menighedsrådene på budgetsamråd at træffe beslutning med kvalificeret flertal om en lokal ordning.

2.7 Ophævelse af krav om tilsynsmyndighedens godkendelse af menighedsråds og provstiudvalgs regnskaber, samt hurtigere offentliggørelse.

Ingen bemærkninger.

2.8 Indførelse af krav om offentliggørelse af provstiudvalgs og budgetudvalgs dagsorden, beslutningsprotokol mv.

Ingen bemærkninger.

Sammenfatning

De forslåede nye regler i Tema I om samarbejder sigter mod i princippet ad frivillighedens vej at samle kompetence, opgaver og finansiering inden for menighedsrådenes administrative kerneområder hos provstiudvalget. Tema II om øget transparen og fleksibilitet i den lokale økonomistyring for folkekirken flytter ved lov i betydelig omfang kompetence til at prioritere mellem driftsformål. Hvis det foreliggende forslag vedtages, er der grund til at befrygte, at der om få år ikke længere findes selvstyrende sognekirker, men blot afdelingskirker under provstiets ubestridte ledelse.

Menighedsrådet skal derfor opfordre til, at det foreliggende forslag opgives, og at der nedsættes et nyt udvalg, der har til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan den lokale sognekirke kan styrkes, og provstiudvalg og stifter kan fastholdes på deres tilsynsopgaver.

Med venlig hilsen

Benedicte Baumgarten
formand for menighedsrådet

Sendt cc til Kirkepolitisk Udvalg. Kirkepolitiske ordførere. Menighedsrådsforeningen

